

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/37/2025
Identifikačné číslo spisu:	8522200412
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8522200412.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Eriky Zajacovej, v spore žalobcov: 1/ Mgr. G. G., narodená XX. C. XXXX, R., M.N. XX/.XXXX, 2/ Mgr. T. G., narodená XX. O. XXXX, E. Ľ., O. G. XXX/.X, 3/ Ing. R. G., narodený XX. C.Ú. XXXX, L. - D., D. XXX/.XX, 4/ Ing. M. R.Ľ., PhD., narodená XX. K.Í. XXXX, D., D. XXXX/XX, 5/ Mgr. C. V., narodená XX. C. XXXX, E. Ľ., M. XXXX/.XX, 6/ Mgr. N. E. R., narodená XX. N. XXXX, D., E. K. XXX/.X, zastúpení advokátom JUDr. Petrom Arendackým, Bratislava, Železničiarska 13, proti žalovanému: C. T., narodený XX. W. XXXX, Š. XXX, zastúpený advokátom JUDr. Vladimírom Dlugolinským, Stará Ľubovňa, Levočská 1, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 5C/11/2022, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. novembra 2023 sp. zn. 12Co/50/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/ až 6/ v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5C/11/2022-161 z 22. marca 2023 žalobu zamietol (výrok I.) a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/ až 6/ v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ sa žalobcovia domáhali, aby súd vydal rozsudok, ktorým by vyslovil, že K. G., narodený XX. O.Ó. XXXX, ktorý zomrel XX. E. XXXX, bol ku dňu smrti podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností uvedených na listoch vlastníctva číslo XXXX, XXXX, XXXX a XXXX, a to vo všetkých v podiele 2/226 k celku, zaťažovalo ich dôkazné bremeno ohľadom nimi uvádzaného tvrdenia, to znamená, že ich právnemu predchodcovi svedčilo vlastnícke právo k spoluvlastníckym podielom. Mal za to, že žalobcovia neuniesli dôkazné bremeno, pretože nepreukázali titul nadobudnutia spoluvlastníckeho práva ich právnym predchodcom, a preto bolo potrebné ich žalobu zamietnuť. Súd prvej inštancie poukázal na tú skutočnosť, že žalobcovia tvrdia, že osoba zapísaná v

pozemnoknižnej vložke číslo 422, k. ú. T., označená ako K. G. mladší a osoba uvedená v kúpno-predajnej zmluve spísanej dňa 09. júna 1942 v D., označená ako K. G. mladší, je tou istou osobou ako je ich právny predchodca K. G., narodený XX. O. XXXX. Žalovaný naopak tvrdí, že návrh na potvrdenie vlastníckeho práva k sporným parcelám vydržaním smeroval len k tomu nehnuteľnému majetku, ktorý patril jeho právnym predchodcom. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v obci Š. sa v období rokov 1867 až 1944 mali narodiť tri osoby menom K. G. a jedna osoba menom K. K. G.. Z rodného listu K. K. G. narodeného XX. O. XXXX v Š. bolo zistené, že ako otec je uvedený K. G. a matka L. G., rodená S.L.. V rodnom liste G. G., narodený XX. C.Á. XXXX, ktorý bol bratom K. K. G. a synom tých istých rodičov, je ako otec uvedený K. G. a matka L. G., rodená L.. Súd mal za to, že aj na strane žalobcov aj na strane žalovaného existovali po dve osoby s rovnakým menom K. G.. Právnym predchodcom žalobcov bol K. G., narodený XX. G.K. XXXX, jeho otcom bol K. G., narodený XX. O. XXXX a matkou K. G., rodená B.O.. Otcom K. G., narodeného XX. O. XXXX bol D. G. a matkou K. G., rodená Ž.. Na strane žalovaného boli jeho právnymi predchodcami tiež dve osoby s menom K. G., a to K. G., narodený XX. N. XXXX, ktorý bol otcom G. G. a starým otcom T. T., rodenej G., ktorá je matkou žalovaného C. T.. Ďalšou osobou s menom K. G. na strane žalovaného je už vyššie spomínaný K. K. G., narodený XX. O. XXXX, ktorý bol synom K. G., narodeného XX. N. XXXX a bratom G. G., ktorý bol otcom T. T., rodenej G., matky žalovaného C. T..

1.2. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa potom súd zaoberal otázkou, či bolo v konaní nepochybne preukázané, že K. G., narodený XX. O. XXXX, je tou osobou, ktorá je v kúpno-predajnej zmluve zo 14. februára 1931 a následne v uznesení Okresného súdu v Starej Ľubovni z 02. decembra 1938 označená ako K. G. mladší a tiež, či je tou istou osobou, ktorá je v kúpno-predajnej zmluve spísanej 09. júna 1942 v D. s predávajúcim C. L. uvedená ako K. G. mladší, roľník, obyvateľ v Š., číslo domu XX. Pokiaľ ide o kúpno-predajnú zmluvu čd. 3007/38, v konaní nebolo spornou skutočnosť, že zmluvnou stranou nemohol byť právny predchodca žalobcov K. G., narodený XX. G. XXXX, nakoľko tento v čase podpisu zmluvy ešte nežil. Žalobcovia tvrdili, že osoba, ktorá je v uvedených listinách označená ako K. G. mladší, je ich právnym predchodcom, teda K. G. narodený XX. O. XXXX. Súd však dospel k záveru, že tento nemohol byť účastníkom zmluvného vzťahu, pretože v čase podpísania kúpno-predajnej zmluvy dňa 14. februára 1931 nespĺňal podmienku plnoletosti, teda nebol spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu. Veková hranica pre plnoletosť bola na celom území Československa prvýkrát upravená jednotne zákonom č. 447/1919 Zb. z. a n. a tento zákon priniesol výrazný posun z pôvodnej hranice 24 rokov na 21 rokov. S účinnosťou od 01. októbra 1919 bol právne za maloletého, a teda nesvojprávneho a nespôsobilého nakladať so svojím majetkom považovaný každý jednotlivец, ktorý ešte nedosiahol 21 rokov. Následne od 01. januára 1950 nadobudol účinnosť zákon č. 266/1949 Zb. o dočasných zmenách v niektorých občianskych právnych veciach, ktorý v § 1 upravil hranicu plnoletosti na 18 rokov. V čase podpisu kúpnej zmluvy dňa 14. februára 1931 právny predchodca žalobcov ešte nemal 18 rokov, pretože tento dosiahol 18 rokov až XX. O. XXXX. Z odpisu kúpno-predajnej zmluvy je zrejmé, že pri osobe G. K. mladší je uvedená skratka v. r., to znamená, že zmluva bola podpísaná vlastnou rukou uvedenej osoby a zmluvu musela podpísať osoba, ktorá bola plnoletá, teda dosiahla v tom čase 21 rokov a bola spôsobilá konať s právnymi následkami. Právny predchodca žalobcov K. G., narodený XX. O. XXXX, nadobudol plnoletosť, teda vek 21 rokov, až XX. O. XXXX. Je teda zrejmé, že nemohol podpísať kúpno-predajnú zmluvu v roku 1931 vo vlastnom mene, pretože na takýto úkon v danom čase nemal spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu. Keďže právny predchodca žalobcov K. G., narodený v roku XXXX, nemal v čase spísania danej zmluvy plnú spôsobilosť na právne úkony, nemohol nadobudnúť spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam zapísaným v pozemnoknižnej vložke číslo 422, a teda nie je možné konštatovať, že ku dňu smrti bol podielovým spoluvlastníkom týchto nehnuteľností.

1.3. Žalobcovia ďalej tvrdili, že ich právny predchodca K. G., narodený v roku XXXX, nadobudol kúpnu zmluvou z 09. júna 1942 spoluvlastnícky podiel od C. L. na nehnuteľnostiach zapísaných v pozemnoknižnej vložke číslo 422, k. ú. T. vo veľkosti podielu 1/339. Uvádzali, že z kúpnej zmluvy vyplýva, že K. G. mladší, roľník, bol obyvateľom v Š., číslo domu XX a z oznámenia o narodení vyplýva, že K. G., 30 ročný, bytom Š. XX, je otcom K. G., narodeného XX. G. XXXX. V predmetnej veci bolo nesporné, že otcom K. G., narodeného XX. O. XXXX, bol D. G.. V kúpnej zmluve z roku 1942 je ako kupujúci označený K. G. mladší. Ďalšie osobné údaje, to znamená dátum narodenia v zmluve nie je uvedený. Súd z poznatkov zistených v rámci svojej činnosti má za to, že označenie mladší

slúžilo a v súčasnosti slúži na rozlíšenie osôb s rovnakým menom a priezviskom v priamom príbuzenskom rade, napríklad K. G. starší - otec, K. G. mladší - syn. Ak otcom právneho predchodcu žalobcov K. G. bol D. G., osobou, ktorá uzatvorila 09. júna 1942 kúpnu zmluvu, nemohol byť K. G. narodený v roku XXXX, ale muselo ísť o inú osobu s menom K. G., ktorej príbuzným v priamom rade bola osoba s rovnakým menom a priezviskom. Pokiaľ žalobcovia dôvodí, že v kúpnej zmluve spisanej v roku 1942 je pri označení kupujúcej osoby uvedené, že K. G. mladší je roľníkom, obyvateľom obce Š., číslo domu XX a z oznámenia o narodení K. G. z roku 1944 vyplýva, že jeho otec K. G. je roľníkom, bytom Š. XX, čo má potvrdzovať, že kúpnu zmluvu uzavrel práve on, súd uviedol, že aj žalovaný predložil dôkazy o tom, že jeho právni predchodcovia bývali v Š.. Z rodného listu Š. G., ktorý je bratom matky žalovaného vyplýva, že tento sa narodil v roku XXXX v Š. G. G., roľníkovi, bytom Š. XX a K. G., bytom Š. XX, pričom dvaja predkovia žalovaného mali meno K. G.: K. G. narodený v roku XXXX, ktorý bol otcom G. G. a K. G. narodený v roku XXXX, ktorý bol bratom G. G. a synom K. G.. Napokon aj z prehlásenia D. E. predloženého žalobcami vyplýva, že K. G., starý otec G. G., býval v štyridsiatych rokoch 20. storočia v spoločnom dome s G. G., dedom C. T. v Š. na čísle domu XX. Z tohto potom vyplýva, že aj právni predchodcovia žalovaného bývali v tom čase na tej istej adrese ako právni predchodcovia žalobcov - Š. XX. Z dokazovania teda vyplynulo, že ako v rodine žalobcov, tak aj v rodine žalovaného existovalo viacero osôb s menom K. G., zároveň aj to, že právni predchodcovia žalobcov a žalovaného bývali na tej istej adrese Š. XX. Preto bolo na žalobcoch, ktorých zaťažuje dôkazné bremeno, aby hodnoverne preukázali, že kúpnu zmluvu s C. L. uzatvoril K. G. narodený v roku XXXX. Žalobcovia nepredložili žiaden relevantný dôkaz, na základe ktorého by bolo možné konštatovať, že túto kúpnu zmluvu s C. L. uzatvoril práve K. G. narodený v roku XXXX. Pokiaľ žalobcovia namietajú, že K. G. narodený v roku XXXX nemal bývať v Š., ale mal sa zdržiavať v Z., o čom predložili fotokópie náhrobných kameňov a údaje zo sčítania obyvateľov, tieto listiny si navzájom protirečia, a to v roku narodenia (XXXX, XXXX), ako aj v uvedení počtu detí (tri deti a jedno dieťa). Preto na ich základe nie je jednoznačne možné ustáliť, že sa týkajú právneho predchodcu žalovaného - K. G. narodeného v roku XXXX.

1.4. Keďže teda žalobcovia nepredložili dôkazy, ktoré by jednoznačne preukázali, že ich právny predchodca nadobudol spoluvlastnícke právo na základe nimi tvrdených kúpnych zmlúv k daným nehnuteľnostiam, bolo potrebné ich žalobu zamietnuť z dôvodu neunesenia dôkazného bremena. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP, kedy o nároku na náhradu trov konania súd rozhodol tak, že úspešnému žalovanému bola priznaná náhrada trov konania voči žalobcom v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti rozsudku uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 30. novembra 2023 sp. zn. 12Co/50/2023 rozhodol o odvolaní žalobcov proti rozsudku súdu prvej inštancie tak, že potvrdil rozsudok (výrok I.) a priznal žalovanému voči žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnom skončení veci samostatným uznesením (výrok II.). Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné a rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správne potvrdiť.

2.1. Odvolací súd na prvom mieste poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/154/2010 zo 16. decembra 2010, z ktorého vyplýva, že súdna prax akceptuje žaloby, v ktorých sa dedič domáha určenia, že tá-ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťovi, pričom v takýchto žalobách ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa vzťahuje na deň smrti poručiťela a okolností, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Keďže v prejednávanej veci bola podaná určovacia žaloba, odvolací súd sa v prvom rade zaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu na takomto určení v zmysle § 137 písm. c) CSP. Odvolací súd potom dospel k záveru, že v prejednávanej veci je daná existencia naliehavého právneho záujmu na strane žalobcov, ktorí sa domnievajú, že nehnuteľnosti z predmetu sporu patria do dedičstva po ich právnom predchodcovi a v katastri nehnuteľností je ako vlastníkom evidovaná tretia osoba odlišná od právneho predchodcu žalobcov, teda žalovaný, ktorý rovnako trvá na svojom vlastníctve. Z tohto vyplýva danosť naliehavého právneho záujmu na danom určení na strane žalobcov.

2.2. Žalobcovia v odvolacom konaní zopakovali argumentáciu z prvoinštančného konania a prezentujú posudzovaný súdny spor cez prizmu nimi opakovaného právneho názoru na vec. Žalobcovia namietali

porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti rozsudku. Za porušenie práva na spravodlivý proces však nemožno považovať to, že odvolatelia sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie nestotožnili a že súd prvej inštancie neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv. Z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu. Za daného stavu potom odôvodnenie napadnutého rozsudku rešpektuje kautely určujúce minimálne mieru racionality a konzistencie skutkovej a právnej argumentácie, a teda je preskúmateľné. Čo sa týka nesprávnych skutkových zistení, tieto by mohli byť výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie v prípade, ak by zbral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán nevyplynuli, ani inak nevyšli najavo, pretože odvolacím dôvodom možno napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť je možné usudzovať len zo spôsobu, ako k nemu súd dospel. Ak nie je možné súdu prvej inštancie v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné polemizovať s jeho skutkovými závermi. Odvolatelia ďalej namietali nesprávne právne posúdenie veci, ktorým je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav, avšak samotná polemika o nesprávnosti súdom prvej inštancie vysloveného právneho záveru pre odlišné skutkové závery vyvodzované odvolateľmi nie je daná. Súd prvej inštancie vec právne správne posúdil.

2.3. Odvolací súd ďalej poukázal na tú skutočnosť, že civilné sporové konanie je ovládané prejednávou zásadou a na ňu nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 24/2019 z 09. júna 2020. Aby účastník mohol splniť zákonnú povinnosť označiť dôkazy, musí predovšetkým splniť povinnosť tvrdenia. Obvykle potom platí, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného. Bremono tvrdenia a dôkazné bremono vystihuje aktuálnu skutkovú a dôkaznú situáciu konania. Pri posudzovaní dôkazného bremena treba rešpektovať takzvanú negatívnu dôkaznú teóriu, teda pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Napríklad v spore o určenie vlastníckeho práva od žalobcu nemožno požadovať, aby preukazoval neexistenciu nadobúdacieho vlastníckeho titulu žalovaného (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2012 sp. zn. 6MCdo/17/2010). V súdnej veci sa žalobcovia domáhajú určenia, že podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností špecifikovaných v žalobe bol ku dňu svojej smrti ich právny predchodca K. G., narodený v roku XXXX, ktorý zomrel v roku XXXX. Rozhodujúcim časovým okamihom je okamih smrti poručiťľa, pričom na okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemožno brať pri rozhodovaní zreteľ. Súd prvej inštancie žalobu zamietol z dôvodu, že žalobcovia neunesli dôkazné bremono, že ich právnomu predchodcovi svedčilo ku dňu smrti spoluvlastnícke právo k nehnuteľnostiam a titul nadobudnutia tohto spoluvlastníctva. Pre prijatie tohto záveru bolo rozhodujúce zistenie, že právny predchodca žalobcov K. G. sa narodil v roku XXXX a v čase uzavretia prvej kúpnej zmluvy nedovršil plnoletosť - 21 rokov, s ktorou zákon č. 447/1919 Zb. z. a n. spájal plnú spôsobilosť na právne úkony. Za situácie, že zo zmluvy vyplýva, že ju vlastnou rukou podpísal K. G. mladší, vylučovala táto skutočnosť možnosť, že by účastníkom prvej kúpnej zmluvy mohol byť právny predchodca žalobcov, ktorý v čase podpisu plnú spôsobilosť na právne úkony nemal. K platnosti kúpnej zmluvy sa v tom čase vyžadovalo okrem iného aj to, aby zmluvné strany boli plne spôsobilé na právne úkony. Človek sa stal plnoletým dovŕšením 21. roku života, ako správne skonštatoval súd prvej inštancie poukazujúc na zákon č. 447/1919 Zb. Nesposobilým na právne úkony bolo v tom čase aj dieťa, ktoré nedovršilo zákonný vek, teda nedovršilo ešte 12. rok svojho života. Namiesto neho však uzatvárali zmluvu jeho zákonní zástupcovia, teda otec, alebo poručník. Otcom K. G. bol D. G., ktorý zomrel XX. K. XXXX. To znamená, že syn v čase podpisu kúpnej zmluvy nebol pod otcovskou mocou, lebo jeho otec už v tom čase nežil (§ 15 zákonný článok XX: 1877). Tu treba podotknúť, že dieťa staršie ako 12 rokov mohlo uzatvoriť iba taký právny úkon, ktorý ho nezaväzoval. Zaplatenie kúpnej ceny je záväzkom kupujúceho, teda aj osoby označenej na tejto kúpnej zmluve ako K. G. mladší. Preto uzavrieť kúpnu zmluvu za osobu, ktorá už nebola pod otcovskou mocou a z ktorej plynul záväzok vo forme zaplatenia kúpnej zmluvy, mohol iba poručník. Toto vyslovene muselo byť uvedené v zmluve a následne podliehalo schváleniu poručenským súdom. Správnosť tohto záveru je podporená aj tou skutočnosťou (vyplývajúcej z tej istej zmluvy), že za osobu predávajúceho - I. K. E., ktorá v čase podpisu prvej kúpnej zmluvy nemala plnú spôsobilosť na právne úkony, tú podpísal jeho tútor Dr. I. V., ktorého úkon bol následne schválený poručenským súdom.

Sporným nebolo ani to, že uvedenú zmluvu nemohol podpísať syn právneho predchodcu žalobcov K. G., narodený v roku XXXX, pretože tento v tom čase ešte nežil. Pokiaľ ide o vylúčenie účasti právneho predchodcu žalobcov K. G. narodeného v roku XXXX ako kupujúceho na kúpnej zmluve z roku 1942, súd prvej inštancie uviedol, že ak je na tejto kúpnej zmluve ako kupujúci uvedený K. G. mladší, nemohlo ísť o právneho predchodcu žalobcov K. G., narodeného v roku XXXX, pretože jeho otec sa volal D. s tým, že označenie mladší sa používalo pre rozlíšenie osôb v priamom príbuzenskom rade. Nešlo a nejde o odlíšenie dvoch nositeľov rovnakého mena nepochádzajúcich z jednej rodiny v priamom príbuzenskom rade, hoc žijúcich v jednej obci. Správny bol záver súdu prvej inštancie, že rozlíšenie prívlastkov starší a mladší sa vzťahovalo na rozlíšenie nositeľov rovnakého mena a priezviska. Preto bol vylúčený právny predchodca žalobcov z účasti na druhej kúpnej zmluve. Z oznámenia o narodení, ako aj prehlásenia svedka D. E. vyplýva, že starý otec matky žalovaného K. G. žil v štyridsiatych rokoch minulého storočia na adrese Š., číslo domu XX spolu s G. G., ktorý bol dedom žalovaného. Z rodného listu Š. G., ktorý je strýcom žalovaného vyplýva, že Š. sa narodil v roku XXXX v Š. otcovi G. G., bytom Š. číslo domu XX. G. bol synom K. G. narodeného v roku XXXX a bratom K.B.E. K. G. narodeného v roku XXXX. Je síce pravdou, že nesprávne je konštatovanie súdu prvej inštancie o tom, že pod menom K. K. G. je možné v slovenskom ekvivalente rozumieť O., resp. K. G., pretože zrejším musí byť, že slovenským ekvivalentom tohto mena je K.. Ak prvým menom tejto osoby je K., vyvracia to záver súdu prvej inštancie o tom, že tejto osobe by mal svedčiť prívlastok mladší, hoci sa jej otec volal K. G., narodený v roku XXXX. Rovnako sa javí byť cez prizmu žalobcami predložených listinných dôkazov, teda fotokópií náhrobných kameňov z Z., vysoko pravdepodobné, že táto osoba sa vysťahovala a dožila svoj život v Z.. Nebola preto s najväčšou pravdepodobnosťou účastníka kúpnych zmlúv z tohto sporu. Záver o tom, že na adrese Š. číslo domu XX žili v štyridsiatych rokoch minulého storočia tak právni predchodcovia žalobcov, ako aj žalovaného je správny. Vo svetle vyššie popísaného však nemožno trvať na tom, že na tejto adrese sa zdržiavala aj osoba s menom K. K. G.. Z nateraz konštatovaného sa potom vysoko pravdepodobne javí byť, že v čase uzatvorenia druhej kúpnej zmluvy sa v obci Š. nachádzali asi iba 2 osoby s menom K. G., a to pradedo žalovaného, ktorý zomrel v roku XXXX a právny predchodca žalobcov K. G., narodený v roku XXXX, ktorý zomrel v roku XXXX. Indiciu, že účastníkom druhej kúpnej zmluvy by asi mohol byť právny predchodca žalobcov v tomto smere je, že osoba kupujúceho v nej bola označená ako K. G. mladší, roľník, obyvateľ v Š. číslo domu XX, a to v interakcii s rodným listom jeho syna K. G., narodeného v roku XXXX, z ktorého vyplýva, že jeho otec K. G. býval na adrese Š. XX a mal v tom čase XX rokov. Osoby K. G., narodené v roku XXXX a v roku XXXX však neboli v priamej príbuzenskej línii otec a syn, čo potom vyvoláva oprávnené pochybnosti o potrebe ich rozlíšenia v druhej kúpnej zmluve označením pojmu mladší, ak navyše starší z nich účastníkom druhej kúpnej zmluvy ani nebol. Potom za situácie, že žalobcami nebolo bezpečne preukázané, že by ich právny predchodca bol účastný na druhej kúpnej zmluve, bolo by nespravodlivé na druhej strane požadovať od žalovaného dokázať úplnú pravdu, práve preto mu stačilo mať pravdu formálnu, žalobcami dostatočne nevyvrátenú. Preto bol správny postup súdu prvej inštancie, pokiaľ žalobu zamietol.

2.4. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému v odvolacom konaní priznal plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešným žalobcom, pričom o výške priznanej náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 6/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie a navrhli, aby dovolací súd predmetné rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP, t. j. z dôvodu nesprávneho procesného postupu súdu druhej inštancie, ktorým odvolací súd znemožnil uskutočňovať žalobcom patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, kedy obsahom tohto práva je právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorého nedostatok znamená porušenie práva žalobcov na spravodlivý proces. Zároveň namietali dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, kedy mali za to, že na súde druhej inštancie konal a rozhodoval sudca, u ktorého sú dané dôvody, pre ktoré by mal byť z konania vylúčený pre zaujatosť. Pokiaľ ide o prípustnosť podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, odvolací súd nesprávne právne posúdil vec tým, že nesprávne aplikoval ustanovenia zákona č. 447/1919 Zb. z. a n., ktoré vôbec neriešili otázky neplatnosti právnych úkonov uzatvorených neploletými osobami, ale iba otázku nadobudnutia plnoletosti, ako aj normy uhorského zvykového

práva naďalej platiace na území Slovenska v rámci ČSR (v zmysle čl. II zák. č. 11 Sb. z. a n.), podľa ktorých platilo, že aj nepľnoleté osoby mohli nadobúdať vlastníctvo rovnakým spôsobom ako osoby pľnoleté (plne svojprávne), že rodičia nemali vyživovaciu povinnosť voči nepľnoletým deťom, ak tieto mali vlastný majetok, ktorý stačil na ich obživu a ďalej, že otcovská moc nad nepľnoletými osobami zanikala okrem iného aj smrťou otca. Rovnako odvolací súd nesprávne právne posúdil vec tým, že úplne opomenul, resp. nesprávne aplikoval zákonný článok č. XXIX/1886 o zakladaní knihových vložiek a ministerské nariadenie č. 222/1855 (tzv. pozemnoknižný poriadok), ktoré na území Slovenska platili až do 01. 04. 1964 a v zmysle ktorých zápisy v pozemkovej knihe do roku 1950 mali konštitutívny charakter.

3.1. Žalobcovia uviedli, že sa nestotožňujú s tvrdením odvolacieho súdu, že pre prijatie záveru, či ich právny predchodca K. G. narodený v roku XXXX bol účastníkom zmluvy, ktorá bola uzavretá v roku 1931 je rozhodujúce, či bol v čase uzavretia zmluvy pľnoletý alebo nie. Uviedli, že na preukázanie tejto skutočnosti je rozhodujúce iba zistenie, koľko osôb s menom K. G. v tom čase žilo v obci Š., a teda či zmluvu mohla vôbec podpísať iná osoba ako je ich právny predchodca. Ak súdy mali na mysli platnosť takéhoto úkonu, tak potom v tomto smere mali svoje tvrdenie odôvodniť aj s ohľadom na ďalšie skutočnosti ako vtedy platnú úpravu o nadobúdaní majetku nepľnoletými osobami, že kúpna zmluva bola schválená súdom, či nedošlo k vydržaniu, atď. Z dokazovania a listín založených v spise vyplýva, že v obci Š. žili iba 2 osoby s menom K. G., a to K. G., narodený v roku XXXX, teda starší a K. G., narodený v roku XXXX, ich právny predchodca, teda mladší. Za danej situácie je s najväčšou pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou isté, že osoba označená v kúpnej zmluve ako K. G. mladší je ich právnym predchodcom. Žalovaný v konaní tieto skutočnosti ani nerozporoval. Skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana nepoprela sa považujú za nesporné. Súd prvej inštancie ani súd druhej inštancie nepoukázali na žiadny dôkaz založený v spise, z ktorého by bolo zrejmé, že ich právny predchodca nepodpísal kúpnu zmluvu bez ohľadu na to, že nemal 21 rokov. Pokiaľ súd poukázal na zákon č. 447/1919 Zb., tento predpis nerieši otázku platnosti právnych úkonov a ani to, či nepľnoletá osoba bola oprávnená uzavrieť kúpnu zmluvu. Prevzatím právneho dualizmu Rakúsko-Uhorska bolo na území samostatného československého štátu dvojaké občianske právo, na území Čiech to bolo právo kodifikované zákonom z roku 1811 a na území uhorskom, teda Slovenska, platilo právo obyčajové. Vtedy na Slovensku platilo, že aj nepľnoleté osoby mohli nadobudnúť vlastníctvo rovnakým spôsobom ako osoby svojprávne s tým, že nepľnoleté deti boli pod otcovskou mocou, ktorá zanikla smrťou otca. V tomto prípade otec K. G., narodeného v roku XXXX, zomrel v roku XXXX. V kúpnej zmluve je uvedené krstné meno a priezvisko K. G. a doplnok mladší, pričom v období Rakúsko-Uhorska na území Slovenska bola nízka kvalita pozemkových kníh, zapisovalo sa iba meno a priezvisko a v niektorých prípadoch dodatok. Preto v súčasnosti pri posudzovaní právneho nástupníctva sa vychádza z toho, v prospech ktorej osoby zistené skutočnosti nasvedčujú, že ide o právneho nástupcu v pozemkovej knihe uvedeného vlastníka. Súd prvej inštancie uviedol, že v rozhodnom období sa v obci Š. narodili 3 osoby so zhodným menom a priezviskom K. G., boli to K. G., narodený v roku XXXX, prastarý otec žalovaného, K. G., narodený v roku XXXX, predchodca žalobcov a K. G., narodený v roku XXXX, predchodca žalobcov. Štvrtou osobou, o ktorej žalovaný tvrdí, že je jeho právnym predchodcom bol K. K. G., narodený v roku XXXX, avšak táto osoba nie je vôbec evidovaná v registri obyvateľov Slovenska, a teda celkom logicky nebola obyvateľom obce Š.. Žalovaný v konaní nepreukázal, že by táto osoba žila v Š. v rozhodnom období. V bode 14. kúpnej zmluvy je uvedené, že má konečne platnosť, keď ju štátny pozemkový úrad a poručenský súd schváli. Poručenský súd schválil zmluvu v roku 1937 a v tom čase K. G. narodený v roku XXXX bol už pľnoletý. Súd potom neuvádza, prečo označenie K. G. mladší neprichádzalo do úvahy, keď v tom čase boli v obci iba 2 osoby rovnakého mena a priezviska a bol medzi nimi vekový rozdiel. Čo sa týka druhej kúpnej zmluvy z roku 1942, súd založil svoje konštatovanie na tej skutočnosti, že sa nemohlo jednať o právneho predchodcu žalobcov K. G. narodeného v roku XXXX, pretože jeho otec sa volal D. a označenie mladší sa používalo pre rozlíšenie osôb v priamom príbuzenskom rade. Ani jeden zo súdov potom neuviedol, na základe akého dôkazu vykonaného v súdnom konaní založili svoj názor, že označenie mladší sa používalo iba na rozlíšenie osôb v priamom príbuzenskom rade, a to za situácie, keď v danom mieste sa nachádzali iba 2 osoby tohto mena a priezviska. Tento výklad je preto účelový. Z rodného listu K. G. narodeného v roku XXXX nevyplýva, že by na adrese Š. XX v roku 1942 bývali aj právni predchodcovia žalovaného, rovnako z neho nevyplýva, že by tam žili ďalšie osoby, či už zo strany žalobcov alebo žalovaného. Ďalej

nezodpovedá skutočnosti, že by z prehlásenia svedka D. E. vyplývalo, že starý otec matky žalovaného K. G. žil v štyridsiatych rokoch na adrese Š. číslo domu XX spolu s G. G., ktorý bol dedom žalovaného. Z prehlásenia svedka nevyplýva, že by v dome číslo XX v Š. býval aj ďalší K. G. okrem K. G. narodeného v roku XXXX. Z rodného listu G. G. nevyplýva, že by okrem jeho otca G. G. a matky K. G., rodenej L. býval v dome číslo XX v Š. aj ďalší člen rodiny G. G. a už vôbec nie K. K. G., prastrýko žalovaného, z čoho potom vyplýva jediný záver, že ako kupujúci v zmluve z roku 1942 je uvedený K. G., narodený v roku XXXX, bytom v Š. číslo domu XX, teda právny predchodca žalobcov. Za nesprávne tiež považovali konštatovanie súdu v tom smere, že meno K. K. G. (narodený v roku XXXX) je možné v slovenskom ekvivalente rozumieť ako K., respektíve O. G.. V rozhodnom období sa v obci Š. nachádzali zrejme iba 2 osoby s menom K. G., a to pradedo žalovaného, narodený v roku XXXX, ktorý zomrel v roku XXXX a právny predchodca žalobcov K. G., narodený v roku XXXX, ktorý zomrel v roku XXXX. Súd ohľadne osoby K. K. G. skonštatoval, že ide s najväčšou pravdepodobnosťou o osobu, ktorá v čase uzatvárania zmlúv sa nenachádzala v republike, pretože bola vystaňovaná do Z.. Súd sa nijako nevysporiadali s tým, že vedenie pozemkovej knihy patrilo v tom čase do pôsobnosti súdov a boli to teda sudy, ktoré nežiadali podrobnejšiu identifikáciu účastníkov právnych úkonov, konkrétne kúpnych zmlúv. Preto na preukázanie totožnosti osoby stačí, ak predložené dôkazy svedčia pre záver, že ide o účastníka zmluvného vzťahu, ktorým nadobudol vlastníctvo k nehnuteľnosti. Pokiaľ teda sudy bez akéhokoľvek dôkazu tvrdia, že prídavok mladší, respektíve starší sa používa len medzi príbuznými v priamom rade (otec a syn) dovolatelia uviedli, že Divadlo Andreja Bagara v sezóne 2007-2008 malo v repertoári zaradenú hru, v ktorej boli obsadení herci Ivan Vojtek starší a Ivan Vojtek mladší, medzi ktorými nie je žiaden príbuzenský vzťah.

3.2. Dovolatelia zároveň namietali zaujatosť sudcu spravodajcu JUDr. Karola Krochtu, kedy na základe poznatkov z rozhodovania Krajského súdu v Prešove mali za to, že v prejednávanej veci bolo rozhodnuté enormne rýchlo. Tento sudca v čase, keď chodil na základnú a strednú školu, býval na rovnakej ulici ako žalovaný, pričom ich domy sú v blízkom susedstve, zároveň navštevoval rovnakú základnú školu. Sudca a žalovaný C. T. spolu vyrastali a priatelili sa, pričom sudca býval naďalej v E. Ľ., hoci ako sudca pôsobil v Bardejove a v Prešove, pričom v čase rozhodovania sa uchádzal o post predsedu súdu v Starej Ľubovni a mal teda motiváciu zavďačiť sa budúcej kolegyni, ktorá danú vec rozhodovala na okresnom súde a získať si tak sympatie od člena Súdnej rady z Okresného súdu Stará Ľubovňa, ktorý sa zúčastnil výberových konaní pre tento súd. Rýchlosť konania nasvedčuje, že sudca chcel rozhodnúť vec skôr, ako odíde na Okresný súd v Starej Ľubovni vykonávať funkciu predsedu súdu. Mali preto za to, že dané skutočnosti vyvolávajú pochybnosti o objektívnosti a nestrannosti konania pred odvolacím súdom.

4. Žalovaný sa k dovolaniu vyjadril, pričom uviedol, že ako prvostupňový tak aj krajský súd rozhodli v celom rozsahu správne. Mal za to, že sudy oboch inštancií úplne a presne zistili skutkový stav veci a na základe vykonaných dôkazov vec správne posúdili, preto považoval dovolanie za účelové. Listiny predložené v konaní žalobcami nemôže považovať za listiny a vyjadrenia, ktoré potvrdzujú, že K. G. mladší bol právnym predchodcom žalobcov. V celom konaní bolo na strane žalobcov preukázať svoje tvrdenia a ako žalovaný v spore naďalej zastáva názor, že žalobcovia dôkazné bremeno neunesli.

5. K vznesenej námietke zaujatosti žalobcov sa vyjadril vec prejednávajúci sudca JUDr. Karol Krochta, ktorý uviedol, že v prejednávanej veci sa necíti byť zaujatý, nakoľko nemá ani pomer k veci ani k stranám, ani k ich zástupcom. Poukázal na zoznam vecí, ktoré rozhodoval v mesiaci november 2023, kedy v senáte, v ktorom bol riadiacim predsedom sa veci vybavovali v prevažnej miere podľa poradia, v akom na odvolací súd došli. Potvrdil, že so žalovaným bývali v susedstve a boli konškoláci, na druhej strane však žalovaný nikdy nepatril do okruhu jeho blízkych kamarátov ani zo základnej ani zo strednej školy, s osobou žalovaného sa stretáva iba náhodne párkrát v roku, nie sú v žiadnom blízkom vzťahu, neudržiava s ním žiaden kontakt, spoločne nezdierajú žiadne záujmy ani koničky. Členom Súdnej rady SR nikdy nebol sudca Okresného súdu Stará Ľubovňa a rovnako ani vec prejednávajúca sudkyňa na Okresnom súde Stará Ľubovňa nie je členkou sudcovskej rady daného súdu. V zmysle rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove bol riadiacim predsedom senátu aj súčasne sudcom spravodajcom s tým, že v súhrne obsah argumentácie žalobcov, majúci za cieľ spochybniť jeho nezaujatosť, považuje za konštrukt bez akéhokoľvek skutkového základu, majúci zrejme svoj pôvod v neschopnosti akceptovania záverov v ich neprospech vyznievajúceho meritórneho rozhodnutia odvolacieho súdu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené ďalšie procesné podmienky dovolacieho konania, za ktorých môže uskutočniť dovolací prieskum, pričom bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ale nie je dôvodné.

7. Žalobcovia 1/ až 6/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z § 420 písm. f) CSP a svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 420 písm. f) CSP založili na tvrdení o absencii riadneho odôvodnenia, nakoľko súd neuvádza, ako preukazovali nadobudnutie nehnuteľnosti ich právnym predchodcom a následne, prečo z týchto skutočností hodnoverne nevyplýva, že ich právny predchodca nadobudol sporné nehnuteľnosti.

7.1. Dovolačný súd preto, vychádzajúc z obsahu dovolania, skúmal existenciu tzv. vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ak totiž dovolanie podané z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmätočnosť rozhodnutia) neznamena len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť. Dovolačný súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), teda takého práva strany sporu na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces i práva na súdnu ochranu.

8. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 zo dňa 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

9. Dovolačný súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnenia vyplýva, že odvolací súd sa po zistení danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobcov v bodoch 45 až 51 svojho rozsudku vysporiadal s neunesením dôkazného bremena na strane žalobcov, kedy títo nepreukázali, že ich právnemu predchodcovi svedčilo ku dňu jeho smrti spoluvlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, zohľadniac platnosť uhorského obyčajového práva na území Slovenska v čase podpisu zmlúv, od ktorých žalobcovia odvodzovali nadobúdaci titul svojho právneho predchodcu a použité ustanovenia správne interpretoval a jeho právna argumentácia je dostatočne presvedčivá.

10. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

11. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

12. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne, ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

13. Na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať len zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia, alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), hodnotenie dôkazov z iných, než z vyššie uvedených dôvodov, nie je možné preskúmať dovolacím súdom.

14. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že ich právny predchodca K. G. ml., ktorý sa narodil v roku XXXX a zomrel v roku XXXX, bol ku dňu smrti podielovým spoluvlastníkom v žalobe označených nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. T., a to titulom kúpnopredajných zmlúv uzavretých v roku 1931 a v roku 1942. Žalovaný sa v konaní bránil tým, že K. G. ml., ktorý podpísal predmetné zmluvy, bol jeho právnym predchodcom, a preto požiadal o potvrdenie vlastníckeho práva vydržaním podľa § 134 OZ v zmysle § 11 zákona č. 180/1995 Z. z.

14.1. Nakoľko z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v obci Š. sa v období rokov 1867-1944 narodili tri osoby s menom K. G. a jedna osoba s menom K. K. G. a ako žalobcovia, tak aj žalovaný preukazovali, že sú právnymi nástupcami po K. G. ml., zamerali súdy svoje dokazovanie na preukázanie právneho nástupníctva oboch sporových strán. Na základe týchto zistení, vychádzajúc z obsahu oboch zmlúv, zohľadniac časové a vecné súvislosti, s prihliadnutím na právne predpisy platné v čase ich uzavretia, dospeli potom súdy oboch inštancií k právnemu záveru, že K. G. ml. nebol právnym predchodcom žalobcov.

14.2. Neobstojí potom dovolacia námietka, že súd neuvádza, ako preukazovali nadobudnutie nehnuteľností ich právnym predchodcom, pretože pri posudzovaní unesenia, resp. neunesenia dôkazného bremena zo strany žalobcov bolo podstatné zistenie, že v čase, kedy mal údajne zmluvu z roku 1931 podpisovať právny predchodca žalobcov, tento nebol plnoletý, a teda logicky by právny úkon, ktorým sa neplnoletý zaväzoval k plneniu, podliehal schváleniu poručenským súdom. Z uznesenia čd. 3007/38 zo dňa 02. decembra 1938, ktorým došlo k zápisu vlastníckeho práva na sporné nehnuteľnosti vyplýva, že k zápisu došlo na základe kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 14. februára 1931, potažme 22. februára 1932, schválenej dňa 08. júla 1932 Štátnym pozemkovým úradom v Prahe a dňa 22. marca 1933 Okresným súdom v Sabinove ako poručenským súdom, pričom došlo ku vkladu vlastníctva členom Pastevného a lesného spoločenstva obce Š., medzi ktorými boli okrem iného ako kupujúci pod por. číslom 103 uvedení G. K. ml. a pod por. číslom 147 G. K. starší, s tým, že obaja

podpísali zmluvu vlastnou rukou. Nakoľko právny predchodca žalobcov K. G., nar. XX. O. XXXX, nebol v tom čase plnoletý, nebol spôsobilý na uzavretie kúpnej zmluvy. Súd prvej inštancie sa potom v bodoch 50 až 53 podrobne zaoberal zákonnými ustanoveniami platnými v rozhodnom období v nadväznosti na zistený skutkový stav veci a dospel k správne mu záveru, že na platné uzavretie zmluvy právnym predchodcom žalobcov bolo potrebné, aby takýto úkon v jeho mene uzatvoril poručník a následne ho schválil poručenský súd. O tom, že sa jednalo o bežný postup v tom čase svedčí okrem iného i tá skutočnosť, že z danej zmluvy je zrejmé, že v mene nezletilého I. K. E. podpisoval zmluvu Dr. V. I. a následne v mene nezletilých bola zmluva schválená Okresným súdom v Sabinove (č. l. 114-115). Je pravdou, že otec predchodcu žalobcov K. G. (narodený v roku XXXX) D. G. zomrel v roku XXXX, avšak v zmysle poručenského zákona čl. XX:1877, potom platilo, že poručníctvo prešlo po smrti otca na matku, v poradí po matke na starého otca z otcovej strany a následne na starého otca z matkinej strany. Poručník bol potom zákonným zástupcom poručenca vo všetkých jeho sporných a nesporných veciach, a teda aj bol oprávnený podpisovať v mene nezletilého kúpne zmluvy s tým, že tento úkon následne podliehal schváleniu poručenského súdu.

14.3. Rovnako aj pri v poradí druhej zmluve uzatvorenej v roku 1942 je zrejmé, že ju nemohol podpísať právny predchodca žalobcov K. G. narodený v roku XXXX, nakoľko jeho otec sa volal D. G.. Súd oboch inštancií vychádzali potom z predpokladu, že označenie mladší sa používalo pre rozlíšenie osôb v priamom príbuzenskom rade. Nešlo a nejde o odlíšenie dvoch nositeľov rovnakého mena nepochádzajúcich z jednej rodiny v priamom príbuzenskom rade, bývajúcich v jednej obci (viď bod 48, 49 rozsudku odvolacieho súdu). Je síce pravdou, že odvolací súd sa nestotožnil s konštatovaním prvoinštančného súdu, že pod menom K. K. G. je možné v slovenskom ekvivalente rozumieť O., resp. K. G., pretože zrejmým musí byť, že slovenským ekvivalentom tohto mena je K.. Ak prvým menom tejto osoby je K., vyvracia to záver súdu prvej inštancie o tom, že tejto osobe by mal svedčiť prívlastok mladší, hoci sa jej otec volal K. G. narodený v roku XXXX. Rovnako sa javí byť cez prizmu žalobcami predložených listinných dôkazov, teda fotokópií náhrobných kameňov z Z. vysoko pravdepodobné, že táto osoba sa vystažovala a dožila svoj život v Z.. Nebola preto s najväčšou pravdepodobnosťou účastníka kúpnych zmlúv z tohto sporu. Záver o tom, že na adrese Š. číslo domu XX žili v štyridsiatych rokoch minulého storočia tak právni predchodcovia žalobcov, ako aj žalovaného je však správny. Vo svetle vyššie popísaného však nemožno trvať na tom, že na tejto adrese sa zdržiavala aj osoba s menom K. K. G.. Z nateraz konštatovaného sa potom vysoko pravdepodobné javí byť, že v čase uzatvorenia druhej kúpnej zmluvy sa v obci Š. nachádzali asi iba 2 osoby s menom K. G., a to pradedo žalovaného, ktorý zomrel v roku XXXX a právny predchodca žalobcov K. G., narodený v roku XXXX, ktorý zomrel v roku XXXX. Indíciou, že účastníkom druhej kúpnej zmluvy by asi mohol byť právny predchodca žalobcov v tomto smere je, že osoba kupujúceho v nej bola označená ako K. G. mladší, roľník, obyvateľ v Š., číslo domu XX, a to v interakcii s rodným listom jeho syna K. G., narodeného v roku XXXX, z ktorého vyplýva, že jeho otec K. G. býval na adrese Š. XX a mal v tom čase XX rokov. Osoby K. G., narodené v roku XXXX a v roku XXXX však neboli v priamej príbuzenskej línii otec a syn, čo potom vyvoláva oprávnené pochybnosti o potrebe ich rozlíšenia v druhej kúpnej zmluve označením pojmu mladší, ak navyše starší z nich účastníkom druhej kúpnej zmluvy ani nebol. Potom za situácie, že žalobcami nebolo bezpečne preukázané, že by ich právny predchodca bol účastný na druhej kúpnej zmluve, bolo by nespravodlivé na druhej strane požadovať od žalovaného dokázať úplnú pravdu, práve preto mu stačilo mať pravdu formálnu, žalobcami dostatočne nevyvrátenú. Preto bol správny postup súdu prvej inštancie, pokiaľ žalobu zamietol.

15. Pri určovacej žalobe musia byť splnené všetky zákonné podmienky, a to, že musí byť daný naliehavý právny záujem na tomto určení, musí byť tiež preukázaná vecná legitímácia účastníkov konania. Nedostatok aktívnej alebo pasívnej legitímácie znamená, že niekto, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotného práva alebo niekto, o kom iný tvrdí, že je nositeľom hmotnej povinnosti, týmto nositeľom nie je. Aktívna legitímácia v konaní o určení vlastníctva prislúcha vlastníkovi veci. Pasívna legitímácia prislúcha tomu, kto je v evidencii zapísaný ako vlastník, resp. právny nástupca zapísaného vlastníka. Preto je zrejmé, že na to, aby sa súd mohol zaoberať podmienkami pre vznik vlastníckeho práva na strane právneho predchodcu žalobcu, je v prvom rade potrebné preukázanie vecnej aktívnej legitímácie na ich strane, v prejednávanej veci teda preukázať, že to bol ich právny predchodca, ktorý podpísal kúpne zmluvy z roku 1931 a 1942.

15.1. Aktívnu vecnou legitímáciu sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúmavanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdennej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo strán nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal (2Cdo/205/2009). Žaloba o určenie vlastníckeho práva je právnym prostriedkom vlastníka na ochranu svojho vlastníckeho práva. Základnými predpokladmi úspešnosti takejto žaloby sú preukázanie vlastníckeho práva žalobcu a skutočnosť, že žalovaný vec neprávom zadržiava, a pri určovacej žalobe aj preukázanie naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení. V predmetnej veci pritom niet pochyb o tom, že naliehavý právny záujem žalobcov na určovacej žalobe bol daný. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach ustálil, že v prípade žaloby o určenie vlastníckeho práva zaťažuje žalobcu bremeno tvrdenia, že je vlastníkom veci (nehnuteľnosti) a z akých skutočností svoje vlastníctvo odvodzuje, na čo nadväzuje dôkazné bremeno žalobcu, aby preukázal existenciu nadobúdacieho vlastníckeho titulu k veci (v tomto prípade k spornému pozemku).

15.2. V práve na spravodlivý proces obsiahnutá zásada „rovnosti zbraní“ v civilnom súdnom konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 6 ods. 1 CSP) všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmú byť neprimerané, t. j. aby každá zo strán sporu mohla obhajovať svoju vec za podmienok, ktoré ju, z pohľadu konania ako celku, podstatným spôsobom neznevýhodňujú vzhľadom k protistrane. Cieľom zásady rovnosti zbraní, či príležitosti je potom dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu. Tento všeobecný princíp rovnosti strán sporu je potom nutné premietnuť aj do realizácie dokazovania, či otázok dôkazného bremena v rovine konkrétneho súdneho sporu v zmysle zásad spravodlivého procesu.

15.3. Dôkazné bremeno je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním a prejavuje sa vo výsledku sporu. Možno ho vymedziť ako procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že súdu budú rozhodné skutočnosti, ku ktorým sa dôkazné bremeno vzťahuje, preukázané. Pojem „dôkazné bremeno“ sa najčastejšie používa v spojení s jeho unesením alebo neunesením; ak ho strana sporu (ne)uniesla, znamená to, že sa jej (ne)podarilo skutočnosť preukázať bez ohľadu na to, či si dôkaznú povinnosť splnila či nespĺnila. Samotná skutočnosť, či sporová strana vystupuje na strane žalobcu alebo žalovaného, nemá priamy vplyv na jeho povinnosť tvrdiť rozhodujúce skutočnosti a predložiť alebo označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi strany v spore závisí na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti sporových strán. Obvykle platí, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného (6Cdo/81/2010). Aby si strana sporu mohla splniť svoju zákonnú povinnosť označiť potrebné dôkazy, musí predovšetkým splniť svoju povinnosť tvrdenia. Predpokladom dôkaznej povinnosti je teda tvrdenie skutočností stranou, tzv. bremeno tvrdenia. Medzi povinnosťou tvrdenia a dôkaznou povinnosťou je úzka vzájomná väzba. Ak strana nesplní svoju povinnosť tvrdiť skutočnosti rozhodné z hľadiska hypotézy právnej normy, potom spravidla ani nemôže splniť dôkaznú povinnosť. Nesplnenie povinnosti tvrdenia, teda neunesenie bremena tvrdenia, má za následok, že skutočnosť, ktorú strana vôbec netvrdila a ktorá nevyšla inak v konaní najavo, spravidla nebude predmetom dokazovania. Ak ide o skutočnosť rozhodnú podľa hmotného práva, potom neunesenie bremena tvrdenia o tejto skutočnosti bude mať pre stranu väčšinou za následok pre ňu nepriaznivé rozhodnutie. Zákon strane ukladá povinnosť tvrdiť všetky potrebné skutočnosti; potrebnosť, teda okruh rozhodujúcich skutočností, je určovaný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer strán sporu. Táto norma zásadne určuje jednak rozsah dôkazného bremena, t. j. okruh skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné preukázané, jednak nositeľa dôkazného bremena. V spore o určenie vlastníckeho práva má žalobca bremeno tvrdenia, že je vlastníkom veci a z akých skutočností svoje vlastníctvo vyvodzuje. Z tohto bremena tvrdenia potom pre žalobcu vyplýva bremeno dôkazné, a to preukázať existenciu nadobúdacieho vlastníckeho titulu, resp. skutočností spôsobilých založiť takýto nadobúdací titul. Ak tieto skutočnosti budú preukázané, žalobca uniesol ako bremeno tvrdenia, tak i dôkazné bremeno. Pokiaľ sa žalovaný bráni proti žalobe tvrdením svojho vlastníckeho práva, musí tvrdiť svoj nadobúdací titul a o svojom tvrdení ponúknuť dôkazy. Ide tu o rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi strany sporu v závislosti na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti sporových strán. Obvykle platí, že skutočnosti navodzujúce

žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce (teda aj prípadné rovnaké právo žalovaného) sú záležitosťou žalovaného.

16. V prejednávanej veci tak sudy oboch inšancií založili svoje rozhodnutia na neunesení dôkazného bremena na strane žalobcov, ktorým sa nepodarilo preukázať, že ich právny predchodca bol osobou, ktorá podpísala kúpne zmluvy v roku 1931 a 1942, od ktorých odvodzovali jeho vlastnícke právo. Obe sporové strany preukazovali svoje nástupníctvo ako rodnými listami, tak sobášnymi listami, úmrtnými listami, ako aj dedičskými rozhodnutiami. Je pravdou, že na daných kúpnych zmluvách chýba dátum narodenia kupujúcich a títo sú v prípade zhody mena rozlíšení len prívlastkom starší a mladší, z čoho sudy oboch inšancií vyvodili ten právny záver, že označenie starší a mladší sa vzťahovalo na osoby v priamom príbuzenskom rade, teda otec a syn, a nie žalobcami prezentovaný názor, že sa jednalo o osoby, ktoré nemuseli byť v príbuzenskom pomere, ale žili v tom čase v rovnakej obci. Dokonca ani žalobcami predložený dôkaz, fotografie náhrobných kameňov a listiny z Národného archívu USA (č. I. 137, 138) bezpečne nepreukazujú, vzhľadom na rozpory v dátume narodenia (XXXX a XXXX), ako aj počte detí (tri deti a jedno dieťa), že by sa malo jednať o právneho predchodcu žalovaného, ktorý minimálne v čase podpisu druhej zmluvy nežil v Š.. Iné dôkazy zo strany žalobcov na preukázanie ich aktívnej vecnej legitímácie v spore predložené neboli.

17. Pravidlá delenia dôkazného bremena majú pritom povahu právnych noriem, a preto je nimi sudca viazaný tak ako zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy); odchýlenie sa od nich, okrem metodologicke odôvodnených prípadov, je tak vlastne porušením princípu viazanosti sudcu zákonom. Preto neplatí, že dôkazné bremeno ťaží toho, kto rozhodné skutočnosti tvrdí, ale naopak ten, koho ťaží dôkazné bremeno, musí rozhodné skutočnosti zodpovedajúce skutkovým znakom jemu priaznivej normy tvrdiť; teda rozdelenie dôkazného bremena nemôže byť závislé na tom, čo ktorá strana tvrdí, ale na pravidlách delenia dôkazného bremena podľa analýzy aplikovaných právnych noriem a protinoriem.

18. Tvorba právnych pravidiel nie je pochopiteľne úlohou súdov, ale zákonodarcu. Pravidlá delenia dôkazného bremena vytvárajú určitý systém. Jeho jadrom je základné pravidlo, podľa ktorého je každá strana sporu zaťažená dôkazným bremenom a bremenom tvrdenia ohľadne skutkových znakov jej priaznivej právnej normy (platí tzv. teória analýzy noriem). Žalobca je tak zaťažený dôkazným bremenom ohľadne znakov skutkovej podstaty nárokovej právnej normy, ktorú je nevyhnuté v dôvodoch rozsudku identifikovať, zatiaľ čo žalovaných ťaží dôkazné bremeno vo vzťahu k znakom skutkovej podstaty protinormy, zabráňujúcej vzniku nároku žalobcu, alebo spôsobujúcej zánik jeho nároku či jeho presaditeľnosť a pod., čo je nevyhnutné v dôvodoch rozhodnutia ozrejmiť.

19. V civilnom sporovom konaní, pre ktoré platí zásada dispozičná a prejednávacia, je zásadne povinnosťou strany sporu tvrdiť skutočnosti významné pre rozhodnutie o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Keďže v spornom konaní stoja strany proti sebe a majú opačný záujem na výsledku sporu, každú zo strán v opačnom smere zaťažuje povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť. Každá strana (ako bolo konštatované aj vyššie) musí v závislosti od hypotézy právnej normy tvrdiť skutočnosti významné pre rozhodnutie o veci samej a označiť v záujme ich preukázania dôkazy, na základe ktorých bude môcť súd rozhodnúť v jej prospech (bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno). Procesná strana, ktorá netvrdila (žiadne alebo všetky) skutočnosti významné pre rozhodnutie o veci samej, alebo neoznačila dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení o skutočnostiach významných pre rozhodnutie o veci samej, nesie prípadné nepriaznivé následky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe ostatných vykonaných dôkazov.

20. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inšancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietat, že mu odvolací súd

nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

21. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru odvolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľov.

22. Žalobcovia vo svojom dovolaní uplatnili tiež dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP, kedy namietali zaujatosť sudcu spravodajcu JUDr. Karola Krochtu, nakoľko mali za to, že v prejednávanej veci bolo rozhodnuté enormne rýchlo. Ďalej uviedli, že tento sudca v čase, keď chodil na základnú a strednú školu, býval na rovnakej ulici ako žalovaný, pričom ich domy sú v blízkom susedstve, zároveň navštevoval rovnakú základnú školu. Sudca a žalovaný C. T. spolu vyrastali a priatelili sa, pričom sudca býval naďalej v E. Ľ., hoci ako sudca pôsobil v Bardejove a v Prešove, pričom v čase rozhodovania sa uchádzal o post predsedu súdu v Starej Ľubovni a mal teda motiváciu zavŕať sa budúcej kolegyni, ktorá danú vec rozhodovala na okresnom súde a získať si tak sympatie od člena Súdnej rady z Okresného súdu Stará Ľubovňa, ktorý sa zúčastnil výberových konaní pre tento súd. Rýchlosť konania nasvedčuje, že sudca chcel rozhodnúť vec skôr, ako odíde na Okresný súd v Starej Ľubovni vykonávať funkciu predsedu súdu. Mali preto za to, že dané skutočnosti vyvolávajú pochybnosti o objektívnosti a nestrannosti konania pred odvolacím súdom.

23. V zmysle § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

24. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezáujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

25. V zmysle ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je právne významný vzťah sudcu buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k stranám sporu (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k strane sporu určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý bolo možné pochybovať o jeho nezáujatosti) alebo k zástupcom strán sporu. Ustanovenie § 49 ods. 2 CSP ale jednoznačne vylučuje z dôvodov zakladajúcich zaujatosť sudcu tie okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach (porovnaj napríklad 3Cdo/38/2019, 4Cdo/18/2019, 4Cdo/172/2017, 2Cdo/301/2018, 7Cdo/206/2018).

26. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá ústavného zákona č. 460/1992 Zb. z 01. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústavy“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to určený podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 212/2011).

27. Zo stabilnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (III. ÚS 116/06). Z hľadiska posúdenia dôvodnosti vznesenej námietky zaujatosti je právne významný vzťah sudcu so zreteľom na jeho pomer k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia o spore, alebo k stranám sporu, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere (tak pozitívnom alebo negatívnom) k nim, alebo k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní.

28. Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru (napr. rozhodnutie vo veci Piersack c. Belgicko). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (napr. rozhodnutie vo veci Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych príznakov. Uplatňuje sa tzv. teória zdania nezaujatosti, podľa ktorej platí, že „spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná“. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (napr. rozhodnutie vo veci Delcourt proti Belgicku). Rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní námietky zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava strany je objektívne oprávnená a relevantná. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

29. Súčasťou práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavnoprávna úprava práva na spravodlivý proces zakotvená v čl. 46 ústavy zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 ods. 1 ústavy). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovávaného a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu ako tzv. zákonný sudca, ktorý by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

30. Pokiaľ ide o subjektívny aspekt nestrannosti, samotný sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. Karol Krochta uviedol, že sa necíti byť zaujatý, nakoľko nemá ani pomer k veci ani k stranám, ani k ich zástupcom. Poukázal na zoznam vecí, ktoré rozhodoval v mesiaci november 2023, kedy v senáte, v ktorom bol riadiacim predsedom sa veci vybavovali v prevažnej miere podľa poradia, v akom na odvolací súd došli. Potvrdil, že so žalovaným bývali v susedstve a boli konškoláci, na druhej strane však žalovaný nikdy nepatril do okruhu jeho blízkych kamarátov ani zo základnej ani zo strednej školy, s osobou žalovaného sa stretáva iba náhodne párkrát v roku, nie sú v žiadnom blízkom vzťahu, neudržiava s ním žiaden kontakt, spoločne nezdieľajú žiadne záujmy ani koníčky. Členom Súdnej rady SR nikdy nebol sudca Okresného súdu Stará Ľubovňa a rovnako ani vec prejednávajúca sudkyňa na Okresnom súde Stará Ľubovňa nie je členkou sudcovskej rady daného súdu. V zmysle rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove bol riadiacim predsedom senátu aj súčasne sudcom spravodajcom s tým, že v súhrne obsah argumentácie žalobcov, majúci za cieľ spochybníť jeho nezaujatosť, považuje za konštrukt bez akéhokolvek skutkového základu, majúci zrejme svoj pôvod v neschopnosti akceptovania záverov v ich neprospech vyznievajúceho meritórneho rozhodnutia odvolacieho súdu.

31. Subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Z vyjadrenia zákonného sudcu JUDr. Karola Krochta k uvádzaným dôvodom zaujatosti vyplýva, že danú vec rozhodoval podľa poradia, v akom prišla na súd, a tiež, že je bez pomeru (priateľského alebo negatívneho) k žalovanému. Vzhľadom k uvedenému najvyšší súd uzatvára, že žalobcovia tvrdené dôvody zaujatosti vo vzťahu k uvedenému sudcovi ničím nepreukázali (§ 52 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1, 2 CSP), a preto nimi uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP vo vzťahu k sudcovi odvolacieho súdu JUDr. Karolovi Krochtovi nie je dôvodný.

32. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom nastolili právne otázky, ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

33. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

34. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi

posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

35. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľmi nastolené právne otázky uvedené kritérium nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

36. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a dovolací súd sa zároveň ešte touto právnou otázkou vo svojej rozhodovacej praxi nezaoberal.

37. Dovolatelia položili v dovolaní právne otázky, od vyriešenia ktorých podľa ich názoru záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci a ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Tvrdili, že tieto otázky ešte neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené. Dovolatelia síce jasným a zrozumiteľným spôsobom uviedli v dovolaní konkrétne právne otázky, avšak dovolací súd zastáva názor, že na takýchto právnych otázkach nie je založené rozhodnutie odvolacieho súdu. Výriešenie daných otázok vo vzťahu k predmetnej veci nie je rozhodujúce, keďže na ich riešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu.

37.1. V danom spore išlo o spor, kde sa žalobcovia domáhali určenia vlastníckeho práva v prospech ich právneho predchodcu, teda, že tento bol v čase smrti podielovým spoluvlastníkom nimi označených nehnuteľností, a to na tom skutkovom základe, že uzavrel kúpne zmluvy dňa 14. februára 1931 a následne aj 09. júna 1942. Súdny potom žalobu primárne zamietli z dôvodu, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno, že ich právnemu predchodcovi svedčilo ku dňu smrti spolu/vlastnícke právo k nehnuteľnostiam z predmetu sporu a titul nadobudnutia tohto spolu/vlastníctva. Následne sa odvolací súd v bode 47 rozsudku zaoberal tým, že pre prijatie tohto jeho záveru bolo rozhodujúcim zistenie, že právny predchodca žalobcov K. G. sa narodil dňa XX. XX. XXXX a v čase uzavretia prvej kúpnej zmluvy č. 3007/38 dňa 14. 03. 1932 nedovršil plnoletosť - 21 rokov, s ktorou zák. č. 447/1919 Zb. z. a n. spájal plnú spôsobilosť na právne úkony. Zároveň však súdy nespochybnili oprávnenie v tom čase neplnoletých osôb nadobúdať majetok, avšak nakoľko zaplatenie kúpnej ceny je záväzkom kupujúceho, teda aj osoby označenej na tejto kúpnej zmluve ako K. G. ml., uzavrieť kúpnu zmluvu za osobu, ktorá už nebola pod otcovskou mocou v dôsledku smrti otca a ktorej z tejto kúpnej zmluvy plynul záväzok vo forme zaplatenia kúpnej ceny, mohol iba poručník a uvedené muselo byť výslovne vyjadrené v zmluve, ktorá ešte následne podliehala schváleniu poručenským súdom. Správnosť tohto záveru je podporená aj nespornou skutočnosťou vyšlou pred súdom prvej inštancie, a to, že za osobu predávajúceho - I. K. E., ktorá v čase podpisu prvej kúpnej zmluvy nemala plnú spôsobilosť na právne úkony, tú podpísal tútor - Dr. I. V., ktorého úkon bol následne schválený poručenským súdom v Sabinove. Čo sa týka druhej kúpnej zmluvy, súdy zhodne uzavreli, že nemohlo ísť o právneho predchodcu žalobcov K. G., nar. XX. XX. XXX3, lebo jeho otec sa volal D. s tým, že označenie „ml.“ sa používalo pre rozlíšenie osôb v priamom príbuzenskom rade.

37.2. Z vyššie uvedeného tak vyplýva, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postavené na právnej otázke o aplikácii ustanovenia zákona č. 447/1919 Zb. z. a n., ktoré riešilo otázku nadobudnutia plnoletosti, ako aj noriem uhorského zvykového práva naďalej platiacich na území Slovenska v rámci

ČSR (v zmysle čl. II zák. č. 11 Sb. z. a n.), podľa ktorých platilo, že aj neplnoleté osoby mohli nadobúdať vlastníctvo rovnakým spôsobom ako osoby plnoleté (plne svojprávne), že rodičia nemali vyživovaciu povinnosť voči neplnoletým deťom, ak tieto mali vlastný majetok, ktorý stačil na ich obživu a ďalej že otcovská moc nad neplnoletými osobami zanikala okrem iného aj smrťou otca. Krajský súd vo svojom rozhodnutí skonštatoval, že uzavrieť kúpnu zmluvu za osobu, ktorá už nebola pod otcovskou mocou v dôsledku smrti otca a ktorej z tejto kúpnej zmluvy plynul záväzok vo forme zaplatenia kúpnej ceny, mohol iba poručník a uvedené muselo byť výslovne vyjadrené v zmluve, ktorá ešte následne podliehala schváleniu poručenským súdom. Z tohto potom následne vyplýva, že aj neplnoleté osoby mohli nadobudnúť majetok, avšak pod podmienkou schválenia takehoto právneho úkonu poručenským súdom, čo sa v danej veci nestalo.

37.3. Rovnako čo sa týka druhej nastolenej otázky, kedy odvolací súd mal nesprávne právne posúdiť vec tým, že úplne opomenul, resp. nesprávne aplikoval zákonný článok č. XXIX/1886 o zakladaní knižných vložiek a ministerské nariadenie č. 222/1855 (tzv. pozemnoknižný poriadok), ktoré na území Slovenska platili až do 01. 04. 1964 a v zmysle ktorých zápisy v pozemkovej knihe do roku 1950 mali konštitutívny charakter, takáto dovolacia otázka nastolená žalobcami, nie je rozhodujúca pre tento spor, lebo na jej riešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu.

37.4. Je nevyhnutné pripomenúť, že cieľom konania pred dovolacím súdom je poskytnúť dotknutej strane reálnu ochranu jej práva. Dovolateľmi nastolené právne otázky majú v danom prípade iba právno-teoretickú povahu a ich zodpovedanie dovolacím súdom by nevedlo k zrušeniu alebo k zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Bolo by preto nadbytočné poskytnúť odpoveď na dovolateľmi nastolené právne otázky, ktoré ešte dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi neriešil. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Uplatnený dovolací dôvod tak nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

38. V kontexte uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje, že dovolanie dovolateľov 1/ až 6/ uplatnené podľa § 420 písm. f), ako aj podľa § 420 písm. e) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné a dovolanie uplatnené podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné, preto dovolanie ako celok zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP).

39. Aplikujúc zásadu úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 1 CSP) vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania v dovolacom konaní úspešnému žalovanému voči v dovolacom konaní neúspešným žalobcom 1/ až 6/. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

40. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.